

COÖPERATIES

een instrument voor *nation building* op Curaçao?

Sinds de bankencrisis in 2007/2008 maakt het coöperatiemodel een nieuwe bloeiperiode door. Wereldwijd is de populariteit van coöperaties toegenomen en wordt steeds vaker voor deze bedrijfsvorm gekozen. Ook op Curaçao is de aandacht voor deze organisatie- en bedrijfsvorm groeiende. Waar komt de opmars vandaan en hoe kan deze ontwikkeling iets voor Curaçao betekenen?

Een coöperatie is een organisatievorm waarbij een groep werkers zelf eigenaar is en gezamenlijk een bedrijf runt. Meestal wordt met weinig, maar wel eigen kapitaal een organisatie opgezet. Een coöperatie is een vereniging van natuurlijke en/of rechtspersonen die tot doel heeft om in de gemeenschappelijke behoeften van de leden te voorzien. Een coöperatie voert een (economische) activiteit uit, maar anders dan bij een onderneming is deze economische activiteit niet gericht op persoonlijke

Coöperaties zijn beter bestand tegen crisissen, door samenwerking, democratische besluitvorming en aandacht voor duurzaamheid

verrijking, maar op het realiseren van sociale, maatschappelijke en/of ecologische doelstellingen. Een coöperatie streeft niet naar winst en het beheer ervan is sterk democratisch georganiseerd. Er zijn verschillende soorten coöperaties, zoals de werknemers-, de productie-, de consumenten- en de ondernemerscoöperatie. Feitelijk is een coöperatie een bijzondere vorm van een vereniging.

Van crisis naar coöperatie

De financiële crisis van 2008 bracht de wereldeconomie aan de rand van de afgrond. Met het omvallen van banken verloren wereldwijd miljoenen mensen hun spaar- en pensioengelden en kwamen velen in extreme armoedesituaties terecht. Werkloosheidscijfers stegen sterk. Vanuit deze schrijnende situatie groeide een behoefte aan gemeenschapsgevoel en vormen van ondernemerschap waarbij mensen veel eigen inbreng hebben.

Internationaal jaar van de coöperatie

2012 werd door de Verenigde Naties (VN) uitgeroepen tot internationaal jaar van de coöperatie. Het doel hiervan was om het coöperatiemodel wereldwijd in de schijnwerpers te zetten met de slogan 'Cooperative Enterprises Build a Better World'. Onderzoek van ILO, de internationale organisatie van de Verenigde Naties die zich bezighoudt met arbeidsvraagstukken, laat zien dat coöperaties beter bestand zijn tegen crisissen, vanuit de nadruk die ligt op samenwerking, democratische besluitvorming en aandacht voor duurzaamheid. Mede daarom wil de VN het bewustzijn over coöperaties vergroten en overheden stimuleren optimaal beleid en wet- en regelgeving te ontwikkelen.

Internationale 'best practices'

De coöperatieve beweging is ontstaan in Engeland. Halverwege de 18e eeuw werden daar de eerste coöperatieve meelfabrieken geopend. De beweging bloeide, in 1895 werd in Londen de 'International Co-operative Alliance' (ICA) opgericht. Deze onafhankelijke niet-gouvernementele instelling, die wereldwijd coöperaties verenigt en de basisprincipes van de coöperatieve beweging uitdraagt en aanmoedigt, is nog steeds het boegbeeld van de beweging. Bekende voorbeelden van coöperaties in Nederland zijn Achmea, Rabobank Groep en Friesland-Campina. Het meest succesvolle voorbeeld is te vinden in Baskenland, Spanje. In Mondragón en omgeving werkt bijna iedereen in een coöperatie. Iedere medewerker is lid en mede-eigenaar van een van de meer dan honderd coöperaties. Solidariteit en zelfredzaamheid zijn de centrale kenmerken van deze coöperatiegroep. De kracht zit in het feit dat ze onderdeel uitmaken van een groep en er sprake is van sterke onderlinge verbondenheid. Ook

een coöperatieve bank en een universiteit zijn aangesloten bij de groep. De universiteit is feitelijk de onderzoekscoöperatie voor nieuwe ideeën waar weer nieuwe initiatieven uit voortvloeien. De bank ondervindt vrijwel geen invloed van de crisis omdat niet belegd is in risicovolle producten. Het doel is niet winst, maar continuïteit en veiligheid voor iedereen. Werkloosheid komt in deze regio nauwelijks voor.

Ontwikkeling coöperaties op Curaçao

De hernieuwde belangstelling voor deze organisatie- en bedrijfsvorm is ook op Curaçao te zien. Bij bestaande coöperaties is sprake van een groei in ledenaantallen, maar ook nieuwe coöperaties doen hun intrede. De bekendste zijn de zogeheten *credit unions*, spaar- en kredietcoöperaties. Daarvan zijn er zeven op het eiland, de grootste en bekendste is de 'Algemene Spaar- en Kredietcoöperatie' (ACU). Alle credit unions zijn samengebracht in een federatie: 'Federashon di Kooperativanan di Spar i Kredito', afgekort FESKOSKAN. Naast de spaar- en kredietorganisaties zijn er op Curaçao verschillende coöperaties die zich richten op het gezamenlijk inkopen van productieonderdelen en het zo realiseren van kostenverlaging als gevolg van een mogelijk te behalen schaalvoordeel. Zo hebben landbouwers zich verenigd in de 'Agrarische Koöperatieve Vereniging' (AKV). Daarnaast zijn vorig jaar twee nieuwe regionale landbouwcoöperaties geïnstalleerd, om tegen een betere prijs gezamenlijk inkopen te doen en gezamenlijke activiteiten te ontplooiën: de 'Koöperativa Agrario Banda Bou' (KOABB) en de 'Koöperativa Agrario Banda Ariba' (KOABA). Ook onder de botika's op Curaçao wordt voortgang geboekt in de coöperatieve aanpak, zij maken onderdeel uit van de 'Coöperativa di Consumo Botica

Wilhelmina' (CCBW). Er wordt tevens gewerkt aan de oprichting van visserscoöperaties. De nieuwste betreft de 'Koöperativa Playa Canoa' (Koplacan) voor de vissers van Playa Canoa. Ook de bakkerijsector onderzoekt mogelijkheden in deze richting.

Een andere nieuwe ontwikkeling is de onlangs opgerichte restaurantcoöperatie, door een groep van tien vrouwen op Banda Bou. Zij hebben hun strijd tegen werkloosheid vormgegeven met de oprichting van de coöperatie 'Kushina Shon Calò'. Ze runnen een restaurant waarbij de inkopen gezamenlijk worden gedaan en de opbrengsten worden gedeeld. Elke dag werken er twee vrouwen in de keuken. Bij surplus krijgen alle leden jaarlijks een dividend. Koepelorganisatie FESKOSKAN ondersteunt de vrouwen met diverse trainingen, waaronder een cursus om de principes van coöperatief werken aan te leren.

Nation building

De invulling van het coöperatieve model op Curaçao heeft zich tot nu toe tot de meest eenvoudige vorm beperkt en richt zich vooral op specifieke activiteiten en sectoren. Een bredere toepassing van het coöperatieve model zoals in Mondragón biedt verschillende ontwikkelingsmogelijkheden. Behalve dat het solidariteit en gemeenschapszin stimuleert, biedt het concreet kansen om mensen aan het werk te krijgen en zo dus de inkomenssituatie en kwaliteit van leven te verbeteren. Coöperatieve structuren stimuleren leiderschap en brengen geïnformeerde en betrokken leiders voort die in staat zijn om lokale ontwikkelingsprocessen te managen, sociale verbanden te leggen en deze versterken. De behoefte aan dit type veranderingen is groot op Curaçao. <

Tien vrouwen op Banda 'Bou hebben hun strijd tegen werkloosheid vormgegeven met de oprichting van de coöperatie Kushina Shon Calò